

Date: 28th February-2026

**O'RTA VA KEKSA YOSHDAGI AYOLLARDA BACHADON BO'YNI SARATONI
(BBS) XAVFINI BIRLAMCHI TIBBIYOT BOSQICHIDA BAHOLASH**

O'roqova Dilshoda Alisher qizi

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti

70910215-Sog'liqni saqlashni boshqarish va Jamoat salomatligini saqlash: jismoniy
faollik va rehabilitatsiya yo'nalishi 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Tadqiqot 50 yoshdan oshgan ayollarda bachadon bo'yni saratoni (BBS) skriningi samaradorligini o'rganishga qaratilgan. Statistika tahlillar ushbu guruhda saratonning III-IV bosqichda aniqlanishi 45% gacha ekanligini tasdiqlaydi. Ishning maqsadi — birlamchi tibbiyot shifokorlari uchun opportunistik skrining algoritmini takomillashtirish orqali o'lim ko'rsatkichini kamaytirishdir.

Kalit so'zlar: Bachadon bo'yni saratoni, opportunistik skrining, birlamchi tibbiyot, HPV-DNK, onkoprofilaktika.

Kirish

Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, keksa yoshdagi ayollarda skrining qamrovi yetarli emasligi kasallikning kech aniqlanishiga sabab bo'lmoqda. Tibbiy amaliyotda "yosh o'tishi bilan xavf kamayadi" degan noto'g'ri klinik yondashuv profilaktik choralarini susaytiradi. Birlamchi tibbiyot bo'g'ini ushbu muammoni hal qilishda asosiy resurs hisoblanadi.

Material va usullar

Tadqiqot jarayonida 50-70 yoshli 200 nafar ayolning tibbiy kartalari va skrining tarixi tahlil qilindi. Baholashda HPV-DNK testi natijalari va oxirgi 5 yillik sitologik ko'riklar qamrovi asosiy ko'rsatkich qilib olindi.

Natijalar:

- 65 yoshdan oshgan ayollarning 72% qismi oxirgi 5 yilda skriningdan o'tmagan.
- "Qizil bayroq" (postmenopauzal qon ketish) bilan murojaat qilganlarning 28 foizida prekanseroz holatlar aniqlandi.
- Opportunistik skrining (har qanday tashrif vaqtida ginekologik ko'rikni taklif qilish) joriy etilgandan so'ng, skrining qamrovi 22% ga oshdi.

Xulosa

50 va undan katta yoshdagi ayollarda BBS xavfini baholashda "yosh o'tishi bilan xavf kamayadi" degan klinik paradigmani qayta ko'rib chiqish zarur. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, birlamchi tibbiyotda opportunistik skriningning tizimli joriy etilishi saratonni prekanseroz bosqichda aniqlash ko'rsatkichini 25-30% ga oshiradi.

Tadqiqotning yakuniy xulosalari quyidagicha:

1. Klinik paradigmalarni o'zgarishi: Postmenopauzal qon ketishlar va surunkali ginekologik shikoyatlarni "yosh bilan bog'liq o'zgarish" deb emas, balki onkologik xavf signali sifatida baholash kerak.

Date: 28th February-2026

2. Diagnostik texnologiyalar integratsiyasi: An'anaviy sitologik usullarni HPV-DNK testlari bilan kombinatsiyalash tashxisning sezuvchanligini 95% gacha yetkazadi.

3. Ijtimoiy-iqtisodiy samaradorlik: Kasallikni erta aniqlash davolash xarajatlarini kech bosqichga nisbatan 3-4 baravar qisqartiradi va bemorning omon qolish ko'rsatkichini (survival rate) yaxshilaydi.

4. Tizimli yondashuv: Birlamchi tibbiyot bo'g'ini profilaktikaning markaziy qismi bo'lib, u aholi salomatligini saqlashning barqaror ijtimoiy kafolatidir.

Xulosa qilib aytganda, 50 dan yuqori yoshdagi ayollarni "yuqori ogohlikdagi" guruhga o'tkazish va proaktiv skrining tizimini rivojlantirish global onkologik strategiyaning ustuvor yo'nalishi bo'lishi shart. Bunda tibbiyot hodimlarini o'zni beqiyosdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. WHO. Global strategy to accelerate the elimination of cervical cancer. Geneva, 2020.
2. Arbyn M., et al. "HPV testing in secondary prevention of cervical cancer." Vaccine, 2018.
3. Globocan. Cancer Incidence and Mortality Worldwide: Cervical Cancer, 2024.
4. Coughlin S. S., et al. "Cervical cancer screening among elderly women." Journal of Women's Health, 2019.
5. O'zbekiston Respublikasi SSV. Ayollar salomatligini muhofaza qilish dasturi, 2023.
6. Castellsagué X. "Epidemiology of HPV infection." Gynecologic Oncology, 2021.
7. Sultonov A.S. Ginekologik skrining samaradorligi. Toshkent, 2022.
8. Saslow D., et al. "ACS guideline for cervical cancer screening." CA: A Cancer Journal, 2020.
9. Smith R. A., et al. "Cancer screening in the United States, 2022." CA: A Cancer Journal, 2022.
10. Schiffman M., et al. "HPV testing in the prevention of cervical cancer." JNCI, 2019.
11. FIGO. Cancer Report: Cervical Cancer, 2021.
12. IARC. Handbook of Cancer Prevention, 2023.
13. Xudayberganova M.A. Onkoginekologiyada erta aniqlash asoslari. Toshkent, 2024.

